

РОЗВИТОК КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Курсант 3-го курсу НАВС Скакун І.В.

Науковий керівник: заступник начальника кафедри кримінального права НАВС, кандидат юридичних наук, доцент Кісілюк Е.М.

Підрив суверенітету, незалежності, демократії в Україні, дії, спрямовані проти України як соціальної та правової держави, можуть завдати великої шкоди конституційному ладу й іншим складовим національної безпеки, віддалятимуть нашу державу від досягнення сучасних ідеалів держави і суспільства. Тому посягання на ці блага є найбільш небезпечними як для держави, так і для суспільства та кожного його члена. Саме завдяки своєму особливому значенню злочини проти основ національної безпеки України розміщено в розділі І Особливої частини КК України.

Для інших злочинів, які також спрямовані тим чи іншим чином проти безпеки держави, на відміну від злочинів проти основ національної безпеки України, не є характерними відверто антидержавницькі мотиви та мета підірвати або послабити державу, змінити її конституційний лад, завдати істотної шкоди її безпеці.

У період розбудови незалежної, демократичної, правової української держави, формування громадянського суспільства історичне минуле, правова спадщина українського народу відіграє важливу роль. Вирішення актуальних проблем, пов'язаних з реформуванням та вдосконаленням правової системи сучасної України, у великій мірі залежить і від дослідження та засвоєння історичного досвіду, знання тих правотворчих процесів, які мали місце в Україні раніше. Політичні перетворення, які відбуваються в житті нашої країни, соціально-економічні реформи створюють нові умови організації і здійснення боротьби зі злочинністю в суспільстві. Особливо це стосується злочинів проти основ національної безпеки України, які раніше мали назву злочини проти держави.

У системі правових засобів, які покликані забезпечити правопорядок, норми про кримінальну відповідальність за злочини проти держави виконували важливу функцію охорони державного і суспільного ладу від протиправних посягань на нього. А злочини проти держави в кримінальному законодавстві завжди розглядалися як найтяжчі суспільно небезпечні діяння, що посягають на суспільні відносини.

У теперішній час, на відміну від розглядуваних історичних періодів державотворення України, злочини проти держави в загальній структурі злочинності займають незначне місце. Однак, це стосується тільки кількісних показників і аж ніяк не зменшує значення таких кримінально-правових норм. Адже навіть кожне окреме посягання на основи національної безпеки України становить велику суспільну небезпеку, ставить під загрозу саме існування держави чи її окремих інституцій. Споконвіку ставлення народу до зрадників, шпигунів, бандитів

було вкрай негативним, таким воно залишається й тепер. Слід також відзначити, що у боротьбі з посяганнями на основоположні інтереси держави кримінально-правові засоби відіграють вирішальну роль, оскільки виховні, організаційні та економічні заходи, як правило, в цій сфері не завжди ефективні.

Родовим об'єктом злочинів проти основ національної безпеки України виступають відносини, які забезпечують державну безпеку, конституційний лад, суверенітет, територіальну цілісність, недоторканість, обороноздатність України. Всі ці злочини здійснюються шляхом активної поведінки - дії. Суб'єктивна сторона злочинів проти основ національної безпеки - прямиї умисел. Мета - повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, ослаблення держави. Суб'єкт - фізична осудна особа, яка досягла 16 років (крім ст.ст. 112 і 113 КК).

Подальший розвиток відповідальності за злочини проти основ національної безпеки відбувається відповідно до суспільних процесів, які мають місце у державі. Нові кримінально-правові норми спрямовані на активізацію діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, юридичних та фізичних осіб, щодо захисту основ конституційного устрою, прав та свобод людини і громадянина, забезпечення цілісності та національної безпеки держави, виявлення та ліквідації причин та умов, що сприяють посяганням на національну безпеку, а також попередження, виявлення та зупинення такої злочинної діяльності й ліквідації її наслідків.